

overzicht gaf echter ook gelegenheid tot een grondiger onderzoek naar het meer innerlijke wezen van deze kunst, en om de reële beteekenis er van te meten voor dezen tijd. En dan waren er vooraf twee algemeene en verschillende opmerkingen te maken. Ten eerste: zoowel in het landelijke zaaltje „de Rietvink” — onder Wassenaar — als in de ruime lokalen van Pulchri, kon het opvallen, dat Van Konijnenburg's werk zich uitnemend leent tot expositie-materiaal. Het deed in zijn geheel, bij 't binnentreden, indrukwekkend aan. Ja, het heeft een grootschheid van aanschijn, waardoor ook de meest onwillige bewonderaar zich aangespoord voelt tot een hernieuwde, oplettende beschouwing. Dit is de eerste, totale, indruk — of het in dit geval ook „de beste” moet zijn?

Bij nadere bezichtiging der werken afzonderlijk kan dan bevonden worden, dat er hier is een ingewikkelde en moeielijk te ontwarren combinatie van: „Schijn en Wezen”, die herhaaldelijk ons weifelgezend doet zijn bij de waardeering. En, hiermee kom ik tot de tweede, algemeene opmerking: deze kunst is van die soort, waarbij men al gauw aan 't praten — aan 't beredeneeren der oogenschijnlijke kwaliteiten — gaat, omdat ze al te kennelijk zekere esthetische beginselen demonstreert, wijl ze zelf redeneerderwijs werd voortgebracht. En dan kunnen we ons afvragen op welke gronden zulk een... katherkunst haar bestaansrecht kan doen gelden. Want er is ook kunst, waarop bij de eerste kennismaking heel anders gereageerd wordt: door afgebroken en onwillekeurige uitroepen, zoo men er al niet zwijgend tegenover blijft staan. Zooals bij een schilderij van Vincent van Gogh, of van Breitner, waar men niet langs overdachtelijken weg tot genietend-waardeeren komt. We zouden zoo aan 't onderscheiden kunnen komen tusschen een niet-bedenkelijke kunst en een... bedenkelijke.

Die twee verschillende wijzen van reageeren echter, op een kunstuiting bij den eersten aanblik, kunnen wel tot criterium dienen voor de waarde-toekenning en vooral voor het bepalen der mate van oorspronkelijkheid. Met uitzondering dan van de uitingen in een ongewoon en ons nog onverstaaubar taaleigen — wat bij het werk van Van Konijnenburg zeker niet het geval is! Integendeel, hij bezigt spraakvormen, die voor alle menschen van eenige artistieke beschaving zéér verstaanbaar zijn en waarbij ook de traditioneele grammaticale regelen in eere blijven gehouden.

Het hooge-Kunst-voorkomen der werken van Van Konijnenburg — 't werd al lang voor ieder duidelijk — is resultaat eener bijzondere vereering en van een vlijtige, ook intelligente, bestudeering der italiaansche grootmeesters uit den glorieuzen Renaissance-tijd. Een ijdele toelig tot nabootsen zat daarbij niet voor. Hij koos die leerschool omdat hij de daarin heerschende geest, of de esthetische gerichtheid, verwant voelde aan zijn inzichten van kunst en schoonheid. Of wel, omdat hij